

Beata W ó j t o w i c z. *Słowo Boże źródłem apostołstwa świeckich w nauczaniu Jana Pawła II*. Sandomierz: Wydawnictwo Diecezjalne 2006 ss. 610.

Będąca owocem długotrwałego, bo rozpoczętego jeszcze na długo przed Soborem Watykańskim II, procesu odnowy soborowej nowa świadomość Kościoła, a także integralne ujęcie jego posłannictwa, doprowadziły do przewyciężenia indywidualistycznego podejścia do wiary i moralności w kierunku dowartościowania wspólnotowego charakteru, jak również skłoniły do głębszej refleksji nad potrzebą zaangażowania się chrześcijan w życie społeczne. Wydaje się, że zwłaszcza dzisiaj, w pierwszej dekadzie nowego milenium, wezwanie chrześcijan do uczestnictwa w dziele odnowy Kościoła i świata, jakim jest podjęta przez poprzedniego Papieża nowa ewangelizacja, nabiera szczególnej aktualności i staje się swoistym znakiem czasu.

Wypracowana na Soborze Watykańskim II wizja powołania i apostołstwa świeckich jest owocem głębokich przemian w teologii Kościoła i teologii świata. Tę eklezjalną perspektywę, w centrum której znajduje się tajemnica Chrystusa – Wcielonego Słowa Ojca, warto ciągle na nowo zgłębiać, ponieważ ostatecznie pytanie o tożsamość świeckich wiąże się z pytaniem o sam Kościół Chrystusowy. Stąd chcąc zrozumieć godność i apostołstwo chrześcijanina świeckiego, trzeba wracać do podstaw rodzenia się Kościoła – komunii, czyli do tajemnicy Kościoła, w którego centrum

stoi zbawcza obecność Boga w Słowie, do sakramentów inicjacji, w tym zwłaszcza do sakramentu Chrztu Świętego i do sakramentu Eucharystii.

W tak zarysowanej perspektywie usytuowana jest publikacja Beaty Wójtowicz, absolwentki Instytutu Apostolstwa Świeckich Wydziału Teologicznego UKSW. Jest ona próbą spojrzenia na Słowo Boże jako źródło apostolstwa chrześcijan świeckich i zgłębienia szczególnego powołania świeckich do uobecniania Chrystusa w świecie. Wpisuje się ona również w ciągle trwający – zwłaszcza w Kościele polskim okresu transformacji ustrojowej po przewyciężeniu trwającego dziesiątki lat okresu totalitaryzmu – proces poszukiwania właściwego miejsca świeckich w posłannictwie Kościoła wobec świata i w dziele nowej ewangelizacji podejmowanym na coraz to innych areopagach współczesności.

Część pierwsza publikacji, zatytułowana „Słowo Boga w centrum Objawienia”, będąca swego rodzaju wprowadzeniem i tłem dla dalszych dociekań, została poświęcona ukazaniu Słowa Bożego jako punktu wyjścia dla powołania apostolskiego. Zamysł ten Autorka przedstawiła na tle fundamentalnych zagadnień z teologii objawienia, podejmując m.in. następujące kwestie: zbawcza obecność Boga w Słowie, problematyka natchnienia biblijnego, dialogalny charakter objawienia biblijnego zawierającego w sobie wezwanie do odpowiedzi ze strony adresata Słowa. Odpowiedź ta winna się dokonywać poprzez realizację własnego powołania, postawę wiary oraz podjęcie dzieła nowej ewangelizacji.

W rozdziale II pt. „Wyzwalająca i uświęcająca moc Słowa Bożego” zostały przedstawione elementy apostolskiej duchowości świeckich. Oprócz wskazania na jej biblijne podstawy, podjęte analizy stały się okazją do zaprezentowania powołania świeckich do świętości w posłudze apostolskiej, charyzmatycznej roli laikatu jako ludu kapłańskiego, prorockiego i królewskiego, eklezjalnej tożsamości świeckich oraz specyfiki posłannictwa właściwej laikatowi.

Kolejny rozdział pt. „Apostolska rodzina uobecnieniem Słowa Bożego” miał na celu opisanie – nakreślonego w Słowie Bożym – apostolstwa małżonków i rodziców. W tej części swoich badań Autorka ukazała apostolski wymiar Kościoła domowego, biblijny i chrystocentryczny fundament przymierza małżeńskiego, biblijną godność apostolstwa kobiety, zadania dzieci i młodzieży w Kościele oraz apostolstwo ludzi starszych, samotnych i cierpiących.

Ostatni rozdział pt. „Zasadnicze przestrzenie apostolstwa świeckich” jest próbą zarysowania najważniejszych przestrzeni apostolstwa świeckich i to zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i wspólnotowym. Wszystkie one określają to, co Jan Paweł II nazywał współczesnymi areopagami ewangelizacji. Włączając się czynnie i odpowiedzialnie w te obszary, świeccy chrześcijanie urzeczywistniają tym samym posłannictwo Kościoła w świecie współczesnym.

Publikacja B. Wójtowicz potwierdza raz jeszcze, że refleksja nad społecznym zaangażowaniem chrześcijan świeckich w świetle nauczania Jana Pawła II jest bardzo potrzebna, zwłaszcza w perspektywie współczesnych wyzwań. Świadoma tych zadań Autorka czyni bardzo wiele, by ukazać, że zaangażowanie to jest istotnym wymiarem urzeczywistniania ich powołania życiowego. Wprawdzie posłannictwo chrześcijan w świecie nie wyklucza wszystkich innych członków Kościoła, ale misja uobecniania

Chrystusa pośrodku świata została w sposób szczególny powierzona ludziom świeckim i prawda ta w pracy wybrzmiała bardzo mocno.

Recenzowaną publikację od strony merytorycznej należy ocenić wysoko. Jest ona wartościowym i godnym polecenia studium z teologii apostołstwa, tym bardziej godnym podkreślenia, że napisanym przez osobę świecką i zaangażowaną w działalność eklezjalną i społeczną zarazem. Wszechstronna prezentacja problematyki apostołstwa świeckich w nauczania Jana Pawła II jest świadectwem tego, że Autorka zna – i to dogłębnie – tę problematykę i to w bardzo szerokim kontekście.

Autorka w swoich naukowych dociekaniach potrafiła ustrzec się dwóch niekiedy spotykanych zafałszowanych interpretacji stosunku chrześcijan świeckich do świata, które czynią ich apostołstwo mniej owocne i zarazem odległe od przesłania Ewangelii. Z jednej strony chodzi o pokusę swoistej ucieczki od świata, który jawi się jako rzeczywistość zła i grzeszna. Negatywna wizja świata i zaangażowania społecznego prowadzi do pesymizmu i bierności, skłania do zamknięcia się na problemy świata i może prowadzić do tworzenia pewnego rodzaju chrześcijańskiego getta. Niekiedy ta pokusa przejawia się także w próbie pewnego rodzaju klerykalizacji posłannictwa ludzi świeckich, co prowadzi do szerokiego zaangażowania się w posługi i zadania wewnątrzkościelne, a jednocześnie do zaniedbywania tych zadań – używając sformułowania Autorki – w „przestrzeniach apostołstwa świeckich”, które z natury ich powołania powinni wypełnić.

Drugim błędnym ujęciem relacji świeckich chrześcijan wobec świata jest – używając sformułowania z *Noty politycznej* Kongregacji Nauki Wiary, do której przyjdzie się jeszcze odwołać – pokusa fałszywej laickości i sekularyzacji, a więc wizja świata i życia ludzkiego pozbawionego obecności Boga. Jest to pokusa poddania się światu, wchłonięcia przez świat i ostatecznie całkowitej utraty swojej chrześcijańskiej tożsamości. W kontekście tych zagrożeń raz jeszcze dobrze widać konieczność odkrywania – i to zarówno w świadomości całego Kościoła, jak i w życiu poszczególnych chrześcijan – autentycznych źródeł własnego posłannictwa. Ludzie świeccy nie będą mogli być prawdziwymi świadkami Chrystusa w świecie, jeśli nie objawią swoim życiem tej nowości i oryginalności życia, która wyrasta ze Słowa Bożego, z orędzia ewangelicznego, z wszczęcia w Chrystusa i w końcu z głębokiej tożsamości eklezjalnej.

Publikacja ujawnia pewnego rodzaju nowość w podejściu do problematyki apostołstwa świeckich. Z jednej strony jest ona widoczna w interdyscyplinarności podjętych badań. Obejmują one zarówno teologię apostołstwa, jak i szereg innych dyscyplin teologicznych, i to zarówno z obszaru teologii systematycznej – w tym teologii moralnej, jak i teologii praktycznej. Z drugiej strony niezwykle cenna okazała się próba przeanalizowania apostołstwa świeckich pod kątem współczesnych płaszczyzn ich konkretnego zaangażowania. To praktyczne odniesienie naukowej refleksji dodatkowo podnosi znaczenie podjętych badań i umiejscawia je w paradygmacie metodologicznym nauki społecznej Kościoła: widzieć – ocenić – działać.

Recenzowana publikacja jest niezwykle obszerna, co wskazuje raczej na dużą erudycję Autorki i jest dowodem niezwyklej sumienności czy wręcz skrupulatności w wiernym oddaniu nauczania Jana Pawła II. Praca stała się swoistym kompendium zawierającym dziedzictwo zmarłego Papieża, które warto polecić przede wszystkim katolikom świeckim czynnie zaangażowanym w działalność apostołską Kościoła,

w tym zwłaszcza członkom ruchów kościelnych i ich opiekunom. Jako niezwykle interesujące i wartościowe studium z dziedziny teologii apostołstwa oraz nauczania Jana Pawła II może pomóc w głębszym zrozumieniu posłannictwa Kościoła w świecie, w kształtowaniu osobistej odpowiedzialności wielu świeckich chrześcijan podejmujących aktywność w życiu społecznym, a także przyczynić się do ożywienia ich zaangażowania w posłannictwo Kościoła obecnego i posłanego do świata.

Jerzy Gocko SDB
Instytut Teologii Moralnej KUL